

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อถือของประชาชนเป็นอย่างมาก ประมาณว่าร้อยละ 96 ของประชากรในสหรัฐ ต่างมีเครื่องรับโทรทัศน์ภายในบ้าน และในบรรดาบ้านที่มีเครื่องรับเหล่านี้มีจำนวนมากทีเดียวที่ไม่มีเครื่องอ่านความสะดวกรื่น ๆ ในบ้าน เช่น อ่างอาบน้ำ โทรทัศน์ ที่บังชนมบัง เครื่องดูดฝุ่น หรือแม้แต่จะรับหนังสือพิมพ์รายวันอ่าน (Lesser 1975 : 18) โดยเฉลี่ยแล้ว เด็กชาวอเมริกันอายุระหว่าง 2-12 ปี ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ในวันหนึ่ง ๆ ประมาณ 4 ชั่วโมง (Barcus 1983 : 1) จึงมีผู้กล่าวถึงโทรทัศน์ว่าเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงที่ช่วยดูแลให้เด็กนั่งนิ่ง ๆ ไม่ซุกซนได้เป็นเวลานาน ซึ่งเป็นคำกล่าวนี้ค่อนข้างจะถูกต้องตามความเป็นจริงทีเดียว และมีบทความทางวิชาการในหัวข้อเรื่อง "โทรทัศน์กับการเล่นของเด็ก" โดยนิรมล ชยดสาทกิจ ซึ่งลงพิมพ์ในเอกสารวิชาการชื่อ "การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก" ได้กล่าวถึงบทบาทของโทรทัศน์ต่อชีวิตในบ้านว่า โทรทัศน์ทุกวันนี้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่เหงาสำหรับเด็ก เป็นตัวเสริมการศึกษาเพิ่มจากการเรียนในโรงเรียน นำโรงเรียนมาสู่บ้านโดยการสอนกิจกรรม และเป็นการลดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรม (สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย 2524 : 11)

นอกจากนี้ยังได้มีผู้พยายามศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็ก ซึ่งพอจะแยกได้ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ 2521 : 5-8)

1. อิทธิพลที่มีต่อการใช้เวลาของเด็ก

ขณะนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักประสบปัญหาที่ว่า เด็ก ๆ มักจะติดโทรทัศน์ และชอบดูเอามาก ๆ ชนิดไม่ต้องไปไหนเลย นั่งเฝ้าอยู่แต่หน้าจอโทรทัศน์ ยิ่งเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ จะดูตลอดทั้งวัน หรือไม่กี่จนจบรายการ ฉะนั้นเวลาที่เด็กควรจะทำเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ หรือที่จำเป็นก็หมดไป เซียร์ซีและแชปแมน (Searcy and Chapman, 1972) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็ก ปรากฏว่า "การใช้เวลาว่างของเด็กในสังคม

ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในการใช้เวลาว่างด้วย เด็กที่อยู่ในฐานะเศรษฐกิจดีมักใช้เวลาว่างดูโทรทัศน์น้อยกว่าเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กที่อยู่ในฐานะเศรษฐกิจดีอาจมีงานอดิเรกที่น่าสนใจหลายอย่าง" ส่วน วิลเบอร์ แชรรมม์ (Wilbur Schramm, 1964) ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยในเรื่องการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กพบว่า นักเรียนประถมศึกษาจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษา และเด็กมีแนวโน้มที่จะนอนดึกมากขึ้นเมื่อติดรายการโทรทัศน์

2. อิทธิพลที่มีต่อการพัฒนาบุคลิกและพฤติกรรมของเด็ก

พฤติกรรมของเด็กนั้นเกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบ ผู้ที่เด็กนิยมชมชอบ ฉะนั้นสิ่งที่เด็กได้รับจากโทรทัศน์ย่อมมีผลสะท้อนในการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กด้วย ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกของตัวละคร ข้อคิดต่าง ๆ ที่อาจสอดแทรกอยู่ในภาพยนตร์ การ์ตูน เทพนิยายละครหรือแม้แต่ในละครตลก ปัจจุบันผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองต่างวิตกหวาดกลัวต่ออิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างมาก เราจะเห็นได้จากเรื่องเศร้าสลดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมที่ดูจากโทรทัศน์ ฉะนั้นปัญหาข้อนี้จึง เป็นสิ่งที่ทุกคนควรตระหนักและพยายามหาทางแก้ไขโดยด่วน แคมป์เบลล์ (Campbell, 1960) ได้รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์ทั่วโลก และได้สรุปไว้ว่า โทรทัศน์นั้นมีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กเล็กและเด็กวัยรุ่นเลียนแบบผู้ที่มีบุคลิกลักษณะทรูหรา และโก้เก๋ แต่แคลป์เปอร์ (Klapper, 1960) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กเรียนรู้และเลียนแบบจากโทรทัศน์ได้เล็กน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และครูจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติ บุคลิก และพฤติกรรมของเด็กได้ โทรทัศน์เป็นแนวโน้มที่จะช่วยย่ำทัศนคติ พฤติกรรม บุคลิกที่เด็กมีอยู่แล้วให้มีมากขึ้นหรือน้อยลงเท่านั้น แต่ด้วยเหตุที่ว่าปัจจุบันนี้พ่อแม่มีโอกาสได้อยู่กับลูกน้อยลง และโทรทัศน์ได้มีส่วนมาแยกเด็กออกจากพ่อแม่ ดังนั้นโทรทัศน์จึงเป็นแบบอย่างของเด็กมากกว่าพ่อแม่ หรือครู

3. อิทธิพลต่ออารมณ์หรือคุณค่าในชีวิต

อิทธิพลของโทรทัศน์ซึ่งมีต่ออารมณ์ของเด็กนั้นย่อมจะขึ้นอยู่กับระดับอายุ เพศ และมันสมอง ถ้าหากเด็กมีผู้ที่คอยแนะนำส่งเสริมให้ดูรายการที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ ความริเริ่มรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามต่าง ๆ เด็กเหล่านี้ย่อมอยู่ในภาวะได้เปรียบแมคเคลนา (Maclaina. 1966) ได้สรุปผลวิจัยไว้ว่า โทรทัศน์มีแนวโน้มที่จะช่วยให้เด็ก

ออสเคอเรลีย์มีรสนิยมกว้างขวาง โดยเฉพาะเด็กที่ผู้ปกครองรู้จักแนะแนวทาง และจากการวิจัยของ แชรรมม์ (Schramm, 1968) พบว่าเด็ก 2 ใน 3 ในสหรัฐอเมริกาชอบดูรายการที่จัดไว้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งย่อรวมไปถึงรายการภาพยนตร์ทุกประเภท รวมทั้งรายการภาพยนตร์ประเภทเขย่าขวัญสะเทือนอารมณ์ ส่งเสริมความเป็นนักเลง การประกอบอาชญากรรมที่ดูเผิน ๆ เหมือนกับว่าผู้ร้ายเก่งกว่าตำรวจ หรือภาพยนตร์ที่ส่งเสริมให้เกิดความเชื่ออย่างงมงายในเรื่องหมอผี ปีศาจ ภาพยนตร์เหล่านี้เป็นอันตรายต่อเด็กทำลายทั้งรสนิยมและคุณค่าของชีวิต

4. อิทธิพลของการโฆษณาของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็ก

อิทธิพลของรายการโฆษณาทางโทรทัศน์มีผลต่อผู้ดูเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะต่อเด็กและแม่บ้าน บริษัทโฆษณามักจะเลือกรายการที่แน่ใจว่าเด็กและคนส่วนใหญ่ติดตาม เด็กเป็นจำนวนมากจะรับรู้ว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองซื้อสินค้าตามที่เห็นในรายการโฆษณา เพราะเห็นแก่ของแถมที่ทำให้ลู่อใจเด็ก เมื่อนานวันเข้าจะคิดเป็นนิสัย ผู้ใหญ่มากมายก็ยังมียิสัยซื้อสินค้าตามคำโฆษณาที่ลู่อใจไว้หรือเห็นแก่ของแถม โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของสินค้านั้น ๆ แม้จะไม่มีผลโดยตรง แต่ทางอ้อมก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เป็นคนเชื่อคนง่าย ชอบทำอะไรอย่างผิวเผิน ไม่ได้พิจารณาให้ลึกซึ้ง

5. อิทธิพลที่มีต่อวัฒนธรรมและคุณค่าในสังคม

เป็นที่น่าเสียดายว่ารายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะภาพยนตร์ไม่ค่อยคำนึงถึงเนื้อหาของเรื่องที่จะเป็นการทำลายวัฒนธรรมหรือคุณค่าในสังคมเท่าใดนัก รายการภาพยนตร์จากต่างประเทศ รายการเพลงสมัยใหม่ที่มาจากต่างประเทศและของไทยเอง รายการเหล่านี้หากตรงกับนิสัยแล้วเด็กจะเก็บไว้เป็นตัวอย่าง โดยเฉพาะภาพยนตร์ญี่ปุ่นซึ่งผู้ใหญ่ดูว่าไร้สาระ แต่เด็ก ๆ กลับติดกันมาก และจากการวิจัยของ เซียร์ซีและแชปแมน (Searcy and Chapman, 1972) ได้เน้นไว้ว่า เด็กยังคงมีความสามารถในขีดจำกัดที่จะเข้าใจเรื่องราวจากภาพยนตร์ได้ตลอดเรื่อง และยังไม่เข้าใจลึกซึ้งถึงความเกี่ยวโยงระหว่างตัวแสดงซึ่งในขณะที่เดียวกันก็ยังไม่สามารถที่จะแยกแยะระหว่างสิ่งที่ตัวเองดูจากโทรทัศน์กับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง

จากอิทธิพลทั้ง 5 ประการที่ยกมาอ้างนี้ เป็นอิทธิพลที่เห็นได้เด่นชัดในสังคม

ของเรา และกำลังจะมีมากยิ่งขึ้นไปทุกที ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ทุกช่องทำการออกอากาศกันวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมงครึ่งในวันธรรมดา ส่วนเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดราชการอื่น ๆ นั้น ออกอากาศถึงวันละ 14 ชั่วโมง

ฉะนั้นในเมื่อเป็นที่ตระหนักกันดีแล้วว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อ เยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเป็นวัยที่ควรปลูกฝังทัศนคติที่ติดลวดจน เสริมสร้างความรู้ความคิดให้กว้างไกล เพื่อที่จะได้นำมาใช้ประโยชน์ต่อ การศึกษาอันอาจจะเป็นการสร้างคุณค่าในชีวิตให้แก่เยาวชนต่าง ๆ เหล่านั้นต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้โทรทัศน์จึงควรเป็นสื่อที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมด้านการศึกษา การปลูกฝังทัศนคติ และการให้แบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ศึกษาถึงอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กันออกไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านวัย อิทธิพลที่มีต่อการแสดงออก หรือการเรียนรู้ ตลอดจนความสนใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์

ในด้านอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กนั้น เอช.ที.ไฮม์เมลเวท (H.T.Himmelweit) เอ.เอ็น.ออปเพินไฮม์ (A.N.Oppenheim) และ พี.วินซ์ (P.Vince) (อ้างถึงใน Harrison 1966 : 110) ได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กในด้านต่าง ๆ โดยทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กอายุระหว่าง 8-14 ปี จำนวน 4,500 คน โดยศึกษาทางด้านการใช้เวลาว่างของเด็ก และความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับประโยชน์ของโทรทัศน์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการชมโทรทัศน์
2. โทรทัศน์ให้ข่าวสาร ได้รับความสนใจ ปรับปรุงรสนิยมให้ดีขึ้น และให้ประสพการณ์แก่เด็กมากขึ้น
3. โทรทัศน์ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง
4. โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อภาวะทางอารมณ์ของเด็ก เช่น เด็กขาดที่พึ่งพิงทางใจ และขาดความมั่นคงในชีวิต

ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ (2513 : 167-168) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลและประโยชน์ของ

รายการโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนในกรุงเทพมหานคร แต่เป็นเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทำการสำรวจรายการโทรทัศน์ 3 สถานี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนทั้งชายและหญิงสนใจชมโทรทัศน์มากพอสมควร นักเรียนส่วนมากชมโทรทัศน์ทุกวันและชมที่บ้านของตนเองในช่วงเวลา 18.00-20.00 น. นักเรียนชายใช้เวลาชมโทรทัศน์ในวันหนึ่ง ๆ มากกว่านักเรียนหญิง
2. นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงชอบชมรายการดนตรี ภายนอกบ้าน เติงรายการอภิปรายอยู่ในระดับปานกลาง และสนใจรายการกีฬาบ่อย
3. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายการต่าง ๆ มีคุณภาพดีพอสมควร รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีรายการบันเทิงและดนตรีมาก
4. รายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่มีอิทธิพลต่อนักเรียนพอสมควร เพราะนักเรียนรู้สึกว่าได้ข้อคิดที่จะนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการแต่งกาย กิริยาท่าทาง การพูด นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันแล้ว ปรากฏว่าผลการเรียน เป็นปกติ แสดงว่าโทรทัศน์ไม่มีผลเสียต่อการเรียนเลย

จากผลงานการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า ทั้งงานวิจัยของไฮม์เมล เวท ออฟเพนไฮม์ และ วินซ์ ของศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ สอดคล้องกันในด้านของการใช้เวลาว่างคือ เด็กส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์ในเวลาว่าง ไม่ว่าจะเป็นคนเล็กเรียน หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ในด้านของอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีผลต่อการเรียนนั้น ในวิจัยของศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ระบุว่า การดูโทรทัศน์ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวัยที่ต่างกันของเด็ก เด็กเล็กยังอาจไม่รู้จักแยกแยะความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ และการนำประโยชน์ไปใช้ เด็กนักเรียนในระดับมัธยมนั้นจะเลือกชมรายการที่จะมีประโยชน์ต่อการเรียนของตนเองด้วย ส่วนอิทธิพลที่มีต่อความประพฤติ การดำเนินชีวิต และอารมณ์นั้น ทั้งในวิจัยของไฮม์เมล เวทและคณะ กับของศิริรัตน์ จะสอดคล้องกันในรูปที่ว่า โทรทัศน์จะเป็นแบบอย่าง (Modeling) ต่อพฤติกรรมการแสดงออก นักจิตวิทยาได้กล่าวว่า การเลียนแบบนั้น เกิดขึ้นได้ง่ายจากการเพียงแต่ดูผู้อื่นเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องให้มีการเสริมแรงโดยตรง หรือได้รับการฝึกปฏิบัติเลย เด็กจะเลียนแบบโดยไม่จำเป็นต้องให้มีใครไปบังคับหรือบอกให้

ทำเช่นนั้นเลย และโทรทัศน์มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดการเลียนแบบมากขึ้นด้วย (Lesser, 1975 : 85)

ในเมื่อผู้ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นเด็กและโทรทัศน์ก็มีอิทธิพลต่อเด็กในเกือบทุก ๆ ด้าน ฉะนั้นเราก็ควรจะจัดรายการที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดี ให้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อที่ถูกต้อง รายการที่ดีจะสามารถใช้เป็นพลังในการสร้างความคิด และพฤติกรรมของเด็กได้ จึงมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก หรือรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ว่ารายการดังกล่าวที่จัดอยู่นี้มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการอย่างไร สมพงษ์ แดงดา (2518 : 63-68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยทำการสำรวจรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ และส่งแบบสอบถามไปยังผู้ปกครองที่เป็นครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพ 16 แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ประเภทของรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ
 - รายการที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง
 - รายการที่ให้แต่ความรู้อย่างเดียว
2. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า รายการความรู้ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กต้องพบในชีวิตประจำวันมากที่สุด
3. ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลทำให้เด็กเลียนแบบ หรือเอาอย่างมากที่สุด แต่โทรทัศน์ก็ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทางการศึกษาและบุคลิกภาพ คือ ทำให้รู้จักแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้การเรียนรู้ขั้นอีกด้วย
4. ช่วงเวลาที่เด็กและผู้ปกครองชมมากที่สุด คือ ช่วงเวลาระหว่าง 18.00 น. ถึง 21.00 น. รายการที่เด็กชอบมากที่สุด คือ รายการบันเทิง ส่วนรายการที่ผู้ปกครองชอบมากที่สุดคือ รายการบันเทิงและวิชาการ
5. รายการที่มีประโยชน์สำหรับเด็กควรจัดในรูปของรายการบันเทิงที่สอดแทรกวิชาการ หรือความรู้คู่กันไป

จากผลการวิจัยของสมพงษ์ แดงตาต ซึ่งให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยของ ไชม์เมล เวทและคณะ กับของศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ในด้านที่โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กด้วย

สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยตรงนั้น เอ็ดเวิร์ด ปาล์มเมอร์ (Palmer 1974 : 95-100) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์ และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า

1. เด็กในชั้นประถมศึกษาชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 21 ชั่วโมง และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นในปีต่อไป
2. เด็กเลือกชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 14 ชั่วโมงเท่านั้น
3. เด็กโตจะชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยม และความสนใจในการชมโทรทัศน์ของเด็กโตระหว่างชายกับหญิงจะแตกต่างกัน
4. เด็กเล็กชอบชมรายการประเภทลึกลับ ไลดโผน ผจญภัย เช่น รายการ นักสืบ รองลงมาชอบชมการ์ตูน ส่วนเด็กโตชอบรายการละคร และภาพยนตร์คดีสอนใจ
5. เด็กส่วนใหญ่สนใจรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มากนัก

จากการวิจัยของปาล์มเมอร์จะเห็นได้ว่า ความสนใจในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ของเด็กในแต่ละวัยนั้นแตกต่างกันออกไป เด็กเล็กจะชอบรายการประเภทลึกลับ ไลดโผน ผจญภัย และจำพวกการ์ตูน ซึ่งสอดคล้องกับเกมท์ของ เชสเตอร์ และ วิลลิส (Chester & Willis 1978 : 486-487) ในการแบ่งประเภทความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ กันว่า เด็กในช่วง 4-9 ปี จะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย และเรื่องราวที่เป็นจริงเป็นจังขึ้น เรื่องราวเกี่ยวกับอึดชีวประวัติ, การผจญภัย การค้นคว้า ประดิษฐ์ และเรื่องกีฬา พอช่วงอายุ 13-14 ปี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 12) เด็กจะมีพัฒนา

การด้านความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมการตัดสินใจ และตัดสินใจ การคิดค้นหาเหตุผลด้านจริยธรรม การเรียนรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ความขัดแย้งของพฤติกรรมเชิงสังคม ดังนั้น รายการที่เด็กได้ชอบจึงเป็นประเภทละครและ ภาพยนตร์ที่เป็นคดีสอนใจ ซึ่งเรื่องในลักษณะนี้มักมีสิ่งยั่วเย้าให้เด็กได้ใช้เหตุผล และมีความ เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น

นาย จันทร์เจียวไช (2521 : 99-105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ ของประชาชน เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในกรุงเทพมหานคร" เพื่อสำรวจ ปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกสถานีในกรุงเทพมหานคร ศึกษาถึงความสนใจ ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการชมรายการ และเปรียบเทียบ ปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศกับปริมาณความต้องการของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ซึ่งเป็นสมาชิกติดตามชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งผลิตโดยศูนย์เทคโนโลยี การศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. สถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครทั้ง 4 สถานี จัดสรรเวลาออกอากาศ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไม่ได้สัดส่วนกัน แม้ว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กซึ่งผลิตในประเทศ จะมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชน แต่ออกอากาศเฉพาะสถานีโทรทัศน์ไทย ทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. เท่านั้น ส่วนสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และ สถานีวิทยุ- โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ไม่มีการจัดเลย ภาพยนตร์การ์ตูนและภาพยนตร์สำหรับเด็กส่งมาจาก ต่างประเทศทั้งสิ้น และภาพยนตร์สำหรับเด็กมีน้อยมาก

2. เด็กต้องชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกวัน หรือสัปดาห์ละครั้ง ตอนหัวค่ำ (18.00-20.00 น.) และตอนสายวันหยุด (10.00-12.00 น.) ครั้งละ 1 ชั่วโมง มี รายการย่อยประมาณ 15-20 นาที ต้องการให้รายการมีเนื้อหาสาระมากขึ้น ต้องการร่วม กิจกรรมในรายการเช่น เล่นเกม ร้องเพลง และแสดงความสามารถ ชอบชมการแสดงหุ่น ขอบภาพยนตร์การ์ตูน ซึ่งพากษ์ไทย ไม่ชอบเรื่องหวาดเสียว สยองขวัญ และขอให้โทรทัศน์ แนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย มรรยาทที่ดีงามและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศ กับ ปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แบ่งประเภทออกเป็น 3 รูปแบบดังต่อไปนี้

3.1 รายการสดซึ่งผลิตในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันระหว่างรายการที่มีอยู่และความต้องการของเด็ก

3.2 รายการภาพยนตร์การ์ตูนค่อนข้างจะไม่เพียงพอแก่ความต้องการของเด็ก

3.3 รายการภาพยนตร์สำหรับเด็กไม่เพียงพอแก่ความต้องการของเด็ก

ผลการวิจัยของชาญ จันทรเจียวใช้ สอดคล้องกับการวิจัยของปาล์มเมอร์ในด้านที่ว่าเด็กมักจะชอบการ์ตูน ทั้งนี้เนื่องจากการ์ตูนมักจะเป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน สั้น ๆ ง่าย ๆ สีสันสดุดตา การเคลื่อนไหวของภาพจะสร้างความสนใจของเด็กได้ดี และจากผลการวิจัยของชาญ จันทรเจียวใช้พบว่า เด็กจะไม่ชอบเรื่องหวาดเสียว สยองขวัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดินแดนน่ากลัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพทางวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของไทยซึ่งต่างไปจากสังคมของตะวันตกและอเมริกา

ผลของงานวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า โทรทัศน์เป็นสิ่งที่มียุทธิต่อเด็กในทุก ๆ ด้าน และความสนใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์นั้น มียุทธิพลมาจากองค์ประกอบที่สำคัญหลายด้าน เช่น เวลาของการออกอากาศ รูปแบบ และเนื้อหาของรายการ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ผลิตรายการควรนำมาพิจารณาในการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพราะรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศนั้นเปรียบเสมือนดาบสองคม อาจให้คุณหรือโทษแก่ผู้ชมได้ ซึ่งผลงานวิจัยที่ผ่านมาเหล่านี้ได้ทำการศึกษาและให้แนวทางกว้าง ๆ ไว้หลายแห่ง อาทิ ในแง่อิทธิพลรวมทั้งประโยชน์ของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กในด้านต่าง ๆ ดังเช่นที่ ไชยมลเวท และคณะได้ทำการวิจัยไว้ในปี ค.ศ. 1966 และ ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ทำการวิจัยในปี พ.ศ. 2513 หลังจากนั้น เอ็ดเวิร์ด ปาล์มเมอร์ ได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อวิจัยเรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ทั้งนี้เพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์ และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยต่างประเทศเหล่านี้

ทำให้เราได้ศึกษาข้อมูลในอันที่จะนำมา เป็นแนวทาง เพื่อทำการวิจัยถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มี
 ต่อเด็กนักเรียนในประเทศของเรา ดังที่ได้มีผู้วิจัยมาแล้วทั้งในเรื่องอิทธิพลและประโยชน์
 ของโทรทัศน์ รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสม
 สำหรับเด็ก แต่สำหรับในแง่องค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อความสนใจในการเลือกชมรายการ
 โทรทัศน์สำหรับเด็กของ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้น ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อนทั้ง ๆ
ที่เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่รับสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว และสามารถหลอหลอมคุณลักษณะต่าง ๆ ให้
เกิดขึ้นได้โดยง่าย (จรรยา สุวรรณทัต 2520 : 9) ขณะเดียวกันรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
 ที่ออกอากาศในปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ฉะนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพยายามที่จะ
 ศึกษาจากตัวเด็กนักเรียนเองว่า มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่มีผลต่อความสนใจในรายการโทรทัศน์
 สำหรับเด็ก และผลของการวิจัยที่ได้นี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสำหรับผู้
 เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้มีคุณค่า เพื่อที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติ
 ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย